

Järviruo'on talviniitto

Miksi järviruokoa niitetään?

Järviruoko (*Phragmites australis*) eli ryti on monivuotinen, ruohovartinen, 1–3 metriä korkea rannoilla kasvava kasvi. Vesistöjen rehevöityminen on edistänyt järviruo'on lisääntymistä, ja se on monin paikoin vallannut sekä järvien että merien rantoja. Myös laiduntamisen loppuminen on lisännyt järviruo'on elinvoimaisuutta. Järviruokoa kutsutaan joskus kaislaksi, mutta kyse on eri heimoon kuuluvista kasveista.

Järviruo'on aiheuttama rantojen umpeenkasvu häiritsee virkistyskäyttöä ja vähentää luonnon monimuotoisuutta. Ylivuotinen ruokomassa kerääntyy rantaan, rehevöittää vesistöä ja kerryttää ruokoturvetta ranta-alueelle.

Mihin järviruokoa voi käyttää?

Talvella leikattua kuivaa järviruokoa voidaan hyödyntää moneen eri tarkoitukseen. Leikattu järviruoko voidaan varastoida niputettuna kuivassa varastopaikassa jatkokäyttöä varten esimerkiksi käsitöissä, kuivikkeena, kasvualustana, kateaineena, rakenteissa (seinämät, katot, aidat), ruokosuodattimissa, biohiilenä tai sorsalintujen pesämateriaalina ”ruokotuubi”. Jos materiaalille ei ole muuta käyttöä, se on hyvä läjittää eli kasata pois rantavyöhykkeeltä. Sitä voi myös laittaa silputtuna kompostiin pienissä määrin.

Katso liitteistä ohje järviruokohimmelin tekemiseen ja tutustu Kettulan kansanpuiston materiaaleihin!

Milloin ja miten niitetään?

Järviruokoa voidaan niittää kesällä lintujen pesimäajan ulkopuolella ja talvella olosuhteiden ollessa suotuisat (kantava jää ja vähän lunta). Järviruo'on talviniitossa ruoko katkaistaan viikatteella, kolalla tai isommilla niitokohteilla sarvitraktorilla tai sorminiitokoneella jäätilanteen sen salliessa. Käsiniitossa tarvitaan talkoolaisia niittoon ja niittojätteen poiskeräämiseen.

Leikkuukone valitaan korjuuolosuhteiden ja kerätyn ruokomateriaalin jatkokäytön mukaan. Lumikolaa voi käyttää vain vähälumisissa olosuhteissa, lähinnä jäätiköllä. Perinteisellä heinäniittotekniikalla pärjää hyvin; ruoko on jäykempää, joten viikatteet kannattaa teroittaa ennen niittoa. Jos niitettyä järviruokoa hyödynnetään käsitöissä tai rakenteissa, se kannattaa niputtaa jo niittovaiheessa. Koneellisessa niitossa voi hyödyntää esimerkiksi ns. niputtavaa niittopäätä. Niputuksen voi tehdä myös käsityönä talkoolaisten voimin. Niitetty ruoko kerätään esim. ison pressun päälle ja viedään rantaan, josta se kuljetetaan jatkokäyttöön tai läjitys paikalle.

Lupa-asiat

Niittoon tarvitaan vesialueen omistajan lupa ja ranta-alueella liikkumiseen, autojen pysäköintiin ja läjitys paikan löytymiseen maanomistajan lupa. Isommat koneelliset tai arvokkaalla luontokohteella

toteutettavat niitot tarvitsevat Elinvoimakeskukseen niittoluvan (tee niittoilmoituksen sähköinen lomake viimeistään kuukautta ennen niittoa. [Lisätietoa ja linkki sähköiseen palveluun](#)).

Tarvittavat välineet ja työkalut

Terävät viikatteen, metalliset (heinä)haravat, mahdolliset niittokoneet. Viikatteen säilyttämiseen on hyvä kiinnittää huomiota (yhdessä paikassa, terät samaan suuntaan alaspäin). Ruokoa voi koota pressun päälle, jonka avulla sitä voi viedä rantaan joko vetämällä pelkän pressun varassa käsivoimin tai moottorikelkalla (myös suuresta ahkiosta voi olla apua). Auto ja peräkärry ruo´on kuljettamiseen.

Työpajan tai talkoiden järjestäminen:

Hyvin suunniteltu on puoliksi tehty

Valitse niittopaikka ja hankiniittoon tarvittavat luvat (vesialueen omistaja eli osakaskunta, maanomistaja läjityspaikan varmistaminen ja alueelle kulku). Jos kyseessä on isompi koneellinen niitto tai alueella on erityisiä luontoarvoja, ota yhteyttä Elinvoimakeskukseen. Kutsu mukaan talkoolaiset, ota mukaan talkooväät tai sovi niiden järjestämisestä osallistujien tai yhteistyötahojen kanssa; yhteistyö esim. kyläyhdistyksen tai muun yhteisön kanssa helpottaa usein sekä viestintää että toteutusta. Varaa aikaa aiheen esittelylle sekä varusteiden ja välineiden käytön ohjaukselle. Ota huomioon pakkasraja (-20) ja mukaan ensiapuvälineet. Toimenpiteeseen varataan aikaa 2–4 h.

Osallistujat ja ohjeistus

Talkoissa olisi hyvä olla vähintään n. 10 henkeä, osallistua voivat kaikki aiheesta kiinnostuneet. Ohjeistus voi koostua esim. pienestä tieto-osuudesta ja käytännön toteutuksen opastuksesta; teemoja voivat olla mm. järviruoko kasvina ja sen ominaisuudet; ruo´on jatkokäytön huomioon ottaminen niittäessä ja ruokoa käsiteltäessä (katso Lähteet ja lisätietoa). Järjestä tarvittaessa talkoolaisten opastus niittopaikalle ja muistuta säänmukaisesta pukeutumisesta. Järjestä tai pyydä osallistujia ottamaan mukaan tarvittavia välineitä. Käykää läpi niiden turvallinen käyttö ja työskentely (jään kestävyys, viikatteen käyttö, koneiden huomioon ottaminen). Työkalut jäävät helposti lumen peittoon; tarkasta lopuksi niittoalue, ettei työkaluja jää alueelle.

Turvallisuus

Turvallinen toteutus vaatii hyvän jäätilanteen ja mielellään vähälumiset olosuhteet - suunnittele ajankohta sopivien olosuhteiden mukaan. Talkoolaisille tarvitaan hyvä opastus ja kunnossa olevat työvälineet. Tiedon jakamiseksi voi järjestää niittoinfon mahdollisesti sisätiloihin jo ennen tapahtumaa. Talkoiden peruuntumista varten kannattaa suunnitella varapäivä. Ota mukaan ensiapuvälineet ja tee pieni riskienarviointi tulevasta tapahtumasta. Voit käyttää apunasi liitteenä olevia materiaaleja.

Sopiva toteutuspaikka

Niitto on mahdollista toteuttaa järviruokoa kasvavalla ranta-alueella, jossa jäätilanne on hyvä ja lunta vähän (otolliset olosuhteet usein kevättalvella). Niittoa voi tehdä myös kesäaikaan kuivilla rannoilla tai hyvin matalassa rantavedessä, kovapohjaisessa rannassa.

Mikä on olennaista onnistuneen toteutuksen kannalta?

Sää- ja jääolosuhteet, varusteiden ja välineiden määrä ja kunto, hyvä ohjaus, sopiva paikka ja pysäköintimahdollisuus, mahdollisuus ruo'on läjitykseen muualla tai sen jatkokäyttö, jolloin tarvitaan kuiva varastopaikka. Luvat kuntoon!

Lähteet ja lisätietoa:

Biologi Hanna Araja-Matilaisen haastattelu

MSL:n Talviniittoesite ja Opas järviruokohimmelin tekemiseen

Elinvoimakeskuksen [ruokoaiheinen tietosivusto](#)

Kettumäen kansanpuistossa Kuusankoskella on [järviruokomallimiljö](#) ja paljon [tietotaitoa järviruokoon ja sen käyttöön liittyen](#)

Tutustu myös [Tanja Kukkolan verkkomateriaaliin](#)

[Wikipedia](#)